

ONT

Ontwerpend Onderzoek

05

Architectuur op
het spoor
On to architecture

Een intiem portret
van de eerstejaars ontwerpstudio
An intimate portrait
of the first year design studio

 University of Antwerp
Faculty of Design Sciences

 UPA
University Press Antwerp

ISSN 2593-9513
ISBN 978 94 6117 133 7
www.aspeditions.be

ONTO 05
 © 2021 Uitgeverij UPA
 (imprint van Academic & Scientific Publishers nv)
 Keizerslaan 34
 B-1000 Brussel
 Tel +32 (0)2 289 26 52
 info@aspeditions.be
 www.universitypressantwerp.be

Universiteit Antwerpen
 Faculteit Ontwerpwetenschappen
 ONTO-cahiers reeks

ISSN 2593-9513
 ISBN 978 94 6117 133 7
 NUR 684/755
 Wettelijk depot D/2021/11.161/049

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, op elektronische of welke andere wijze ook zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever en de auteurs hebben alle mogelijke inspanningen gedaan om de betrokken rechthebbenden te contacteren. Indien iemand toch denkt dat hij rechten op bepaald beeldmateriaal kan doen gelden, wordt die persoon verzocht om contact op te nemen met de uitgever.

Aan deze publicatie ging een onafhankelijke peer-reviewprocedure vooraf, waarbij het manuscript beoordeeld werd door twee referenten. Bij Boekenbank is het werk aangemeld met het label GPRC (Guaranteed Peer Review Content). Dit label werd ontwikkeld door Boek.be en wordt toegekend aan publicaties die voldoen aan de criteria van het VABB (Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand).

AUTEURS	Leen De Brabandere Jan Degeeter Pieter Eeckeloo Laura Meulemans Maximiliaan Royakkers Dirk Van Oosterwyck
CONCEPT EN COÖRDINATIE	Pieter Eeckeloo Dirk Van Oosterwyck
IDENTITEIT LAY-OUT EN ZETWERK	Ines Cox Gert Van Echelpoel
REDACTIE ONTO	Wannes Peeters Johan De Walsche Jo Meers Gert Van Echelpoel
ONTO REDACTIERAAD	Sofie De Caigny Marjan Michels Els Nulens Nathalie Vallet Maarten Van Acker Jouke Verlinden Erik Wieërs

STUDENTEN

Aaillou Saloua	Beuselincx Roel
Abdelouafi Lountury	Beyaert Bas
Adriaensen Eline	Bleyens Emma
Aerden Eli	Bogaert Zoë
Aerts Hanne	Bokulu Essanga Jordy
Agamata Lykka	Bossaerts Jarne
Aguilar Espinoza Loïc	Boulben Anass
Ahadouch Kaoutar	Bouwens Mara
Akdogan Bilgin	Bouzia Mohamed
Albers Jules	Bozkurt Dilara
Aldibs Sophie	Braeckmans Louis
Alieva Zarina	Bresseleers Sophie
Allaert Lars	Brits Marnix
Alleman Matthias	Bronnenberg Jip
Al-Shalash Ali	Brosens Anke
Amnad Akram	Bruynseels Enya
Arias Flores Valentina	Bulckens Sofie
Armenakian Mariam	Bullen Eva
Arts Arno	Bursens Toon
Asrib Mohammed	Buysen Soo
Atagün Eylem	Campion Elisa
Atasman Ikra	Campo Maud
Augusto Neto Jeremia	Casier Kyara
Ayachi Yassin	Cator Sien
Azemi Anita	Catry Wout
Backx Jens	Chen Johnny
Badrani Imane	Chouati Ourarhe
Baert Robbe	Mohamed
Bah Safayiou	Claessens Jonas
Baillieux Gilles	Coen Jérôme
Bal Wannes	Cohen Ruthy
Balaj Meridiana	Collier Britt
Barwari Ava	Coolens Paulien
Bastiaens Marie	Coolman Fien
Bauwens Maxine	Corbett Tom
Beerten Robin	Cornips Fauve
Bellemans Joppe	Costermans Mauri
Belmadani Mehdi	Crick Noémie
Beneens Lauren	Cuypers Arnout
Benikhis Mohamed	da Silva Oliveira Sidney
Bens Charlotte	Daems Ebe
Berges Frédéric	Dangoxhe Amélie
Bergevoet Madelief	Danielov Jonathan
Bertels Cato	De Backer Lennart

De Bakker Danthé	Doda Nathalie
De Belder Thomas	Dogbatse Tevin
De Boeck Elke	Dombret Bo
De Brauwer Juno	Donker Duyvis Yuka
de Bruijn Jesse	Dothée Kasper
De Bruyker Andreas	Ducheyne Thomas
De Coorde Merel	Dumarey Axelle
De Greef Flo	Duyck Yaro
De Hert Djahil	Duytschaever Elise
De Jongh Dries	Ederveen Kobe
De Laet Eline	Eeckelaerts Aïsa
De Leersnijder Juna	Elazzaoui Walid
De Martelaere Roxanne	Elkabas Donah
De Pesseroey Charlotte	Emmett Heather
De Rechter Liam	Enthoven Elise
De Roeck Lena	Eyckmans Hendrik
de Rooij Maximiliaan	Faverey Rocheé
De Roy Delphine	Filius Maxim
De Schepper Loïc	Foblets Juliette
De Schutter Troy	Frahm Flo
De Smedt Cato	Franck Britt
De Vries Marten	Francken Michiel
De Vulder Liesl	Frijters Annelies
Degirmenci Zehra	Fron Claudia
Dehouwer Gunter	Frrroku Antonela
Delanghe Eline	Fulong Ivie
Delbecke Milan	Gabarkhel Laman
Delbeke Cédric	Gabel Stephanie
Delfosse Lukas	Gabriels Britt
den Haan Madelaine	Geboors Emma
den Otter Laurens	Geens Helen
Deneyer Joppe	Geens Lucas
Depauw Manon	George Daniel Michael
Depuydt Britney	Maria
Derckx Tijn	Georgiu Patricia
Desmedt Stijn	Gerits Alessandra
Deumens Michiel	Gillis Caro
Dewals Ine	Göbel Jeffrey
D'haene Jan	Goddeeris Manon
D'haeye Salomé	Goidts Axel
Dhondt Ruben	Goldschtein Yannick
Dhooghe Chanida	Goncharov Maxim
Dierckx Louise	Goolaerts Royd
Dierinck Menno	Goossenaerts Sofie
Dietvorst Tuur	Goossens Jenthe
Diressov Denilbek	Goossens Marie

Goossens Milan	Kinnaer Milan
Granata Rosalie	Knappers Wietske
Grimmon Loeke	Kokra Jay
Guiguilé Enrico	Kooijman Mila
Günindi Alihan	Kraaikamp Maria
Haazen Sarah	Kranendonk Luka
Haenen Roos	Kreuter Amélie
Hambursin Axelle	Lama Chhewang
Harkema Imre	Lambrechts Seppe
Hasan Ilayda	Lanneer Hannah
Hasendonckx Yo	Lauriks Els
Heldens Wietse	Lebedev Denis
Hendrikx Jolijn	Ledoux Nikki
Hendrix Andreas	Leferink Hannah
Heps Fien	Leiser Sacha
Heylen Louise	Lembrechts Marie
Heylen Roos	Lemmens Anne-Lore
Heymans Lore	Lemmens Dries
Heysselberghs Antje	Lernout Stef
Heyvaerts Dries	Leyendeckers
Hofkens Tim	Hannelore
Hofmans Steffi	Leysen Elin
Holm Justine	Lindemeier Victor
Horemans Elies	Loriers Thomas
Horemans Jarvin	Luten Maureen
Houard Xavier	Ly Ariana
Hovhannisyan Robert	Machiels-Didelez
Hu Li Wen	Charlot
Huijs Nora	Maebe Anton
Huybrechts Maxim	Maes Jannes
Ishak Judy	Maes Wout
Jannes Vincent	Mafrans Keanu
Jansen Lynne	Magnus Kaat
Janssens Bo	Malaise Phaedra
Jasharaj Fatjona	Man Yi-Khay
Jochems Tim	Mantingh Bouke
Jordaens Yorick	Marckx Stan
Jovicevic Nikola	Mariën Bo
Kadrija Fatima	Markanovic Tina
Kahwaji Jouna	Marsboom Elke
Kamma Amaraporn	Martens Bo
Kaya Beyzanur	Martens Leonie
Kerkhofs Ilke	Materné Rose
Kesteloot Lieselotte	Meeus Mona
Kiebooms Derre	Merckx Andries
Kindt Bonnie	Merckx Driss

Mertens Brent	Peeters Samuel	Slabbinck Amber	Van den Bergh Renée	Van Reusel Amber	Verlinden Seppe
Mertens Jens	Peirelinck Esther	Slock Laura	Van den Bergh Sterre	Van Severen Nora	Vermeesch Griet
Mertens Katrijn	Percy Lozano Miryana	Smets Marie	Van den Berghe	Van Tilborgh Niels	Vermeiren Hanne
Mesens Fien	Peters Iris	Smink Saskia	Ana-Clara	Van Uffelen Lowie	Vermeulen Karel
Meyer Cente	Picard Claire	Snels Luna	van den Born Tijl	Vandaele Joeni	Verstrepen Emma
Meyers Gauthier	Pirlot Rias	Snyers Victor	Van den Eeden Lobke	Vandenhove Maria	Veulemans Loïc
Meyvis Maarten	Polspoel Myrthe	Sonakalan Kâsif	Van den Heuvel Gianni	Vandeputte Joppe	Vilardi Chiara
Michiels Milan	Proot Babette	Sonneville Brecht	Van den Houdt Dylan	Vandevenne Josse	Vincent Adam
Misseghers Delphine	Provost Niels	Soussi Hajar	Van den Nest Paulien	Vandeweyer Jef	Viroux Jayne
Moeyersons Louise	Put Chloé	Sprengers Fien	Van den Wyngaert Yari	Vandormael Jona	Visser Pepijn
Mol Rune	Quibin Lloyd	Staes Robbe	Van der Aelst Emma	Vanhoolst Minna	Vloebergh Jochen
Molchanov Eric	Raltchouk Emily	Stalpaert Marie	Van der Auwera Laurien	Vanhove Lars	Volders Nathalie
Moleka Keriane	Ramaud Lucas	Stas Ralph	Van der Avoort Gregory	Vankerckhoven Dyson	Voronin Dennis
Moors Xander	Ramioulle Imani	Steenacker Sam	Van der Veken Michiel	Vanlede Marie	Vorsselmans Ruben
Mortelmans Yanou	Rammant Ward	Steffens Nicolas	Van der Wee Sylvie	Vanlommel Mila	Wagemans Thomas
Moulaert Mirte	Ratinckx Juliette	Stevens Nicola	Van Diest Hannah	Vanmuysen Elvira	Ward Njuka
Musenzeka Jean-claude	Rentmeesters Free	Storms Stien	van Dijk Lieke	Vanoverschelde Karen	Warson Natan
Mylle Laura	Reyntens Marieke	Suffys Manon	van Drie Sebastiaan	Vanschoenwinkel	Wieërs Elisabeth
Myumyun Dzhaner	Rezgar Hoessein Ali	Sünbül Nisanur	Van Dyck Etienne	Alexander	Willems Jules
Naipal Ravinder	Zaman	Talbi Nassim	Van Dyck Ines	Vardanyan Lina	Wojtasiewicz Bruno
Nandja Magnim	Ricou Bram	Tant Wolfgang	Van Es Ayla	Verbiest Justine	Wouters Britt
Nawabi Mina	Rijm Demi	Thielman Sara	Van Gassen Ella	Vercauteren Paulien	Wouters Ellen
Ndiaye Zena	Rodi Jurriën	Thoen Lily	Van Gelder Samantha	Vercruysse Roxane	Wouters Kimberly
Nelis Hannah	Roelands Silke	Thys Florian	Van Gilsen Emilie	Verdeyen Nursulu	Wouters Kristof
Nelissen Sarah	Rombauts Leandra	Tielemans Marie	Van Goethem Maxime	Verhaegen Dagmar	Yalcin Pelin
Nelissen Thomas	Rombouts Matthew	Topbas Mihan	Van Gorp Yoran	Verhaegen Laurens	Yarikhanov Adam
Nulens Lotte	Roomberg Lizzy	Torfs Hannah	Van Hecke Tobias	Verheecke Simon	Yasa Ecem
Nuten Lisa	Rotsaert Yedra	Török Klara	Van Heurck Shauni	Verhelst Lonneke	Yatziv Danielle
Nuyens Cassie	Roy Carsten	Ubonpho Suphachai	Van Holen Sarah	Verheyden Felix	Zanaev Ibragim
Nys Lara	Rutten Leni	Usai Marco	Van Hollenberghe Julie	Verhoeven Giel	Zorigtbaatar Anudari
Olivers Liesbeth	Saen Ludovic	Van Abbeny Michelle	Van Hoolst Jef	Verhoeven Made	
Oorebeek Joshua	Salem Sandra	Van Aelst Alexander	Van Hooydonck Jens		
Oostermeyer Iann	Sanabaeva Madina	Van Aelst Caitlin	Van Houtven Imke		
Otte Stijn	Sardalov Antari	Van Bauwel Fien	Van Laer Tom		
Ozcelik Esra	Scheepers Bente	Van Beers Chloë	Van Landeghem Emma		
Ozdemir Arife	Schonenberg Chiara	Van Beersel Alyssa	Van Leuven Anaïs		
Öztürk Elif	Schoofs Aaron	Van Belle Milan	Van Loo Colette		
Ozyp Natalia	Schrickx Kevin	Van Bergen Daan	Van Loock Thias		
Pamuk Yagmur	Schuddinck Kobe	Van Craenendonck Lien	Van Malder Liam		
Panhuyzen Iris Joan	Selleslagh Margaux	Van Damme Pauline	Van Mieghem Amber		
Pantea Adina	Sercu Jegor	van de Kerkhof Nuria	Van Miegroet Justine		
Pattyn Dieuwert	Shajarat Precious	Van de Vorst Nathalie	Van Nuffelen Axelle		
Pauwels Anke	Sharifi Sahar	Van de Weyer Yarno	van Oosterhout Paulien		
Peeters Fien	Siemons Kane	Van den Bemden Sydney	Van Opstal Helena		
Peeters Janne	Singh Sanmaan	Van den Bergh Dries	Van Ouytsel Marie		
Peeters Koen	Six Janne	Van den bergh Haïke	Van Puyvelde Lennart		

DOCENTEN	
Katerien Alibertis	Mie Robbe
Hans Barbier	Maximiliaan Royakkers
Emilie Bigaré	Steven Schenk
Leen De Brabandere	Gert Van Echelpoel
Jan Degeeter	Dirk Van Oosterwyck
Lot Doms	An Vanderhoydonck
Pieter Eeckeloo	Erik Wieërs
Dries Geysen	Sanja Zovko
Laura Meulemans	
Nicolas Petillon	

6

10

26

38

56

84

100

112

Proloog / Prologue

Essay — Johan De Walsche
 Architectuur, van zien naar inzicht: de casussen van Austin en Antwerpen /
 Architecture, from seeing to insight: the cases of Austin and Antwerp

1. Opdrachten / Assignments

2. Observatie & analyse /
 Observation & analysis

3. Ontwerpen / Design

4. Resultaten / Results

Essay — Jan Masschelein
 Werken in het duister ensceneren / Staging a work in the dark

Epiloog / Epilogue

Werken in het duister ensceneren*

100

De publieke ontwerpstudio als universitas studii

De tekst is gebaseerd op een intensieve samenwerking met Maarten Simons en geïnspireerd door de vele conversaties met Jorge Larrosa, Walter Kohan, Wim Cuyvers en Inés Dussei.

t verloop van mijn opdracht was moeizaam maar zeker leerzaam. Mijn eerste idee was niet voldoende uitgedacht. In mijn hoofd zat het goed, maar bij de uitwerking kreeg ik niet het gewenste effect.

Staging work in the dark*

The public design studio as universitas studii

The text draws on an intense collaboration with Maarten Simons and profits from many conversations with Jorge Larrosa, Walter Kohan, Wim Cuyvers and Inés Dussei. In this sense it is not 'mine'.

an Masschelein

Essay

Universitas studii is de Latijnse benaming voor de middeleeuwse uitvinding die we vandaag universiteit noemen: een vereniging of samenkomst (*universitas*) om te studeren (*studium*). Studeren kan tal van vormen aannemen. Eigen aan de universiteit in haar oorspronkelijke gedaante is dat ze maatschappelijke en andere uitdagingen behandelt door er objecten van een onbepaalde, collectieve en publieke studie van te maken.

Studeren in de zin van *studium* betekent aandachtig beschouwen, zich voor iets inzetten, maar ook respecteren, van het Latijnse *respicere*: omkijken naar, zorg dragen voor, in acht nemen. Universitaire studie is dus veeleer een praktijk van zorg dragen dan van produceren. Ze is onbepaald in die zin dat er geen vooraf bepaalde uitkomsten of resultaten zijn. Ze is collectief in de zin dat ze in wezen is georganiseerd in vormen van belichaamde samenkomsten van mensen en dingen, waarbij men samen tot gedachten komt waartoe men individueel niet zou kunnen komen. En ten slotte is

101

Essay

Universitas studii was the Latin name for that invention of the middle ages we call university: an association or gathering (*universitas*) to study (*studium*). There are many forms of study, but university study is something quite specific. Proper to the university in its originary form is that it deals with societal and other challenges by turning them into objects of undefined, collective and public study.

Study in the sense of *studium* means: 'to regard attentively', 'to devote oneself to something', but also 'to respect'. The last-mentioned comes from the Latin *respicere*, which means 'to look back at', 'to care for', or 'to consider'. Hence, university study is rather a practice of taking care than of production. University study is undefined in that there are no predefined outcomes, ends or results. It is collective in that it is fundamentally arranged in forms of embodied gathering that bring together people and things in such a way that a movement of thought emerges, making it possible to think thoughts that would be impossible for an individual. And it is public, not only in the sense that

universitaire studie publiek in die zin dat, enerzijds, het resultaat ervan wordt 'gepubliceerd' en, anderzijds, ze ernaar streeft *mensen en zaken die kunnen worden beïnvloed* door de abstracties, nieuwe ideeën en nieuwigheden die uit de studie voortspruiten, bij deze samenkomsten te betrekken (hen een stem te geven).

Universitaire studie uit zich in diverse vormen van belichaamde samenkomsten: bij voorbeeld een hoorcollege, een seminarie, een practicum, een studio. Dit zijn *milieus* die gestalte geven aan krachten die niet alleen leren in de zin van kennis en vaardigheden verwerven mogelijk maken, maar die ook het collectieve denken ondersteunen door het ensceneren van een experimentele ontmoeting met iets van de wereld zodat het het vermogen verwerft *ons aan het denken te zetten*. Zodat het de kracht krijgt om ons te laten nadenken over hoe ermee om te gaan en hoe ons ermee te associëren, hoe erop te reageren of ermee te 'corresponderen'.

Een ontwerp maken als reactie op een maatschappelijke of andere uitdaging in het kader van

universitaire studie, is het ensceneren van een zoektocht. De eerste stap bestaat erin te erkennen dat men niet weet wat men zoekt en dat men op die zoektocht dus in het duister zal moeten werken.² Het gaat erom dit 'werk in het duister' te ensceneren door *een bepaalde site* (een *werkplaats*) zo vorm te geven en in te richten dat die een *pad* opent voor het ontsluiten (voor het zich bekend-maken) van iets dat men nog niet kan vatten of dromen, maar waarvan men slechts een vaag vermoeden heeft. Een pad naar een gepast en *juist* antwoord, d.w.z. een antwoord dat niet zozeer een probleem oplost, maar dat in de eerste plaats probeert recht te doen aan alles wat in het spel is, wat beroerd wordt en dus ook een stem zou moeten hebben.

Het *maakproces* van dit ontwerp in het kader van een universitaire studie moet niet als een 'project' worden opgevat. Het is niet de verwezenlijking van ideeën of dromen die iemand in gedachten heeft over de vorm die het ontwerp uiteindelijk moet aannemen. Ideeën die zouden voortspruiten uit individuele of collectieve

'brainstorms' en die, als geïntendeerde vormen, de richting zouden aangeven voor het eigenlijke maken in de zin van 'produceren'. Een ontwerp maken in het kader van een universitaire studie betekent niet toegeven aan de illusie dat creativiteit vanzelf ontstaat wanneer men de gelegenheid krijgt om 'vrijelijk' te 'brainstormen' of zijn dromen uit te drukken. Het is de illusie weerstaan dat men door vrijelijk te associëren, te dromen of te brainstormen (individueel of collectief), 'vanzelf' iets nieuws gaat vinden en het juiste en passende ontwerp gaat maken. Daarvoor bestaan er immers te veel discursieve, economische, materiële, maatschappelijke, psychologische en fysieke krachten, vertaald in een overvloed aan intenties en projecties die vorm geven aan wat we zien, voelen, horen, dromen en weten. Krachten die vorm geven aan de verbanden tussen woorden en beelden en maken dat we de dingen die we zien en waarover we praten, op een bepaalde manier gaan beschouwen en benoemen. Ze geven vorm aan onze maatschappelijke, emotionele, cognitieve en zintuiglijke relaties tot de

wereld. 'Vrijelijk' betekent dan ook vaak dat men zich eigenlijk onderwerpt aan de macht van deze veelheid aan krachten.

Als we het *maken* van een ontwerp veeleer zien als het *deelnemen aan* of het *zich invoegen in* een krachtenveld³ (waaronder ook de kracht van actieve materialen en apparaten, zoals de computer, die ons zaken op een bepaalde manier *doen doen, doen zien en horen*), dan voegt het maken van een ontwerp in het kader van een universitaire studie aan dit veld de educatieve kracht van de studie toe, met andere woorden, de kracht van het onbepaalde, openbare en collectieve denken. Het *grijpt in* in het werkingsveld van de krachten (dat tegelijk een energieveld is) en creëert een zekere afstand ten aanzien van die krachten, alsof ze tijdelijk worden opgeschort. Dat betekent niet dat men ze gaat ontkennen of verwerpen, maar dat men ze een tijdje 'buiten werking' stelt om nieuwe visies, begripsvormen en relaties te doen ontstaan, die (hopelijk) tot een juist en gepast ontwerp kunnen leiden.

worden is. Spijtig dat ik drie keer opnieuw moest beginnen voor ik de opdracht doorhad.

Het was een enorme zoektocht naar wat er pre-

is verwacht werd en op welke manier je jouw idee zo krachtig mogelijk overbrengt. Het op papier zetten van iets dat je in je gedachten hebt, was

what is generated is 'published', but also in the sense that it attempts to involve in these gatherings *those and that which can be affected* by the abstractions, new ideas and new things that study engenders.

University study manifests in various forms of embodied gathering: for example the lecture, the seminar, the practicum, the studio. These constitute *energetic and forceful milieus* that not only enable learning in the sense of acquiring knowledge and skill but also sustain collective thinking by staging an experimental, disclosing encounter with something from the world that is endowed with the power to *make us think*; the power to make us consider or reconsider how to interact and associate with it, to respond to or correspond with it.

To make a design in response to a societal or other challenge as part of university study is to stage the peregrination of a quest that starts by acknowledging that one does not know what is sought, and that the

quest therefore requires a certain kind of work to be done in the dark.² It is a question of staging this 'work in the dark' by arranging and establishing *a site* (a *workplace*) that could open a *path* towards the disclosure of something that cannot yet be imagined or dreamt, only vaguely conjectured. A path towards an adequate and appropriate response (not so much a solution that 'solves a problem' but a response that 'fits' the challenge and does justice to all that is involved, affected and of concern).

This *making* of a design as part of university study is not to be conceived as a 'project'. That is to say, it is not about the realization of an idea or dream one has in mind of the form to be achieved. Ideas that would come out of individual or joint 'brainstorms' and that, as intended forms, would offer the direction for the act of making in terms of *producing*. Making a design as part of university study is not surrendering to the illusion that creativity naturally arises when one is

offered the occasion to 'freely' 'brainstorm' or express one's dreams. It resists the illusion that freely associating, dreaming and brainstorming, whether individually or in a group, 'naturally' leads to creativity and the production of an appropriate and adequate design. In fact, there are too many discursive, economic, material, social, psychological and physical forces, which in turn translate into too many intentions and projections. These shape (and have shaped) our seeing, feeling, hearing, dreaming and understanding. They shape (and have shaped) the connections between words and images and instil (and have instilled) ways to look and ways to name what we see and talk about. They shape (and have shaped) our social, emotional, cognitive and sensory relations to the world. Hence, 'freely' often means submitting oneself to the power of these forces.

If we have to consider *making* a design rather as *participating in or connecting up to* a field of forces³

(including the forces of active materials and apparatuses like the computer that also *make us do, see and hear* particular things in particular ways), then making a design as part of university study is *adding* to this field the educative force of studying, i.e. of undefined, public and collective thinking. It is *intervening* in the operating field of forces (which is also a field of energy), creating a certain distance towards them, suspending them. Which is not to say denying or erasing them, but rather temporarily disengaging their effect so that new ways of seeing, understanding and relating can emerge that can engender an appropriate and adequate design.

In order to create a certain distance, enabling us to reconsider, renew and reshape our social, emotional, cognitive and sensory *relations*, these relations are complicated by the establishment and arrangement of *a particular site* (a *situation*). A site which is carried or worn by the world around it, but also generates the energy and force (one could add the 'mood' and

Om een zekere afstand te scheppen, die ons in staat stelt onze sociale, emotionele, cognitieve en zintuiglijke relaties te heroverwegen, te vernieuwen of uit te diepen, worden deze *relaties* gecompliceerd door het vormgeven van een *situatie*, door de inrichting van een bepaalde werkplek. Een plek die gedragen wordt door de wereld om haar heen, maar die ook de energie en de kracht opwekt (men zou er de 'stemming' en de 'moed' aan kunnen toevoegen) om te kunnen weerstaan aan de krachten die dreigen ons erin vast te zetten of erin op te sluiten.⁴ Gaan we uit van de oude betekenis van het woord 'laboratorium', dan kan de maakplek een 'lab' of een 'studio' worden genoemd. Volgens het Franse woordenboek Larousse werd de term 'laboratorium', van het Latijnse 'laborare' (werken), aanvankelijk gebruikt om te verwijzen naar de plek waar apothekers *nieuwe stoffen samenstelden* om nieuwe effecten voort te brengen, maar tegelijk ook naar een plaats om te studeren (studievertrek, studio). In de 18e eeuw verwees de term nog steeds naar de werkplaats (*atelier de travail*) of de

studio van beeldhouwers of schilders. Opmerkelijk is dat de term *atelier* werd gebruikt om naar zowel een plek als een collectief van werkende mensen te verwijzen. In dat opzicht zou men de ontwerpstudio dus kunnen beschouwen als een werkplaats én een collectief van studenten waar iets kan ontstaan, waar in zekere zin iets nieuws kan worden 'gevonden' of iets kan 'gebeuren' dat we ons (nog) niet kunnen inbeelden of voorstellen; we weten niet wat het is of wanneer het er zal zijn. Dit 'iets nieuws' doet zich er niet eerst voor in de individuele geesten – hoewel dit de plaats is waar het moet landen en sporen nalaten – maar komt tot stand in en door de gearrangeerde samenkomst zelf, en situeert zich vooreerst in de handen, niet in de geesten.

Het werk in de studio is handwerk, manueel werk dat in de eerste plaats gestes en vormen van omgaan impliceert en niet zozeer methodes en mechanisch gedrag.⁵ Het werk bestaat onder meer uit het maken van aantekeningen, visualiserings, schetsen, kaarten, tekeningen, modellen ... die artefacten vormen (mate-

rialisaties) waarrond we kunnen samenkomen, die we kunnen manipuleren en waarover we het kunnen hebben. Ze dragen bij tot het creëren van een multidimensionaal en multisensorieel tussen (of midden) dat dingen het vermogen geeft om ons aan het denken te zetten: de macht om terug te spreken, tegen te spreken zeg maar. Dat midden kan uiteenlopende gedachtegangen uitlokken, twijfels en vragen doen rijzen, intenties verstoren en aandacht creëren die ons in staat stelt (en helpt) te luisteren naar wat de wereld ons te vertellen heeft. Het is hier dat de processen van compositie, problematisering en aandacht elkaar wederzijds versterken in de loop van een collectief avontuur, het avontuur van studie.⁶

De publieke ontwerpstudio onsceneert het werken in het duister als een experimentele ontmoeting en ervaring. Experimenteel in de zin van het op de proef stellen van je denken en begrijpen, maar ook van je zintuigen (van het zien, horen, etc.) in het risico van de ontmoeting, van de blootstelling. Ervaring begrijpen we hier in de zin van 'beproeven' en uitproberen om de kunst

te ontwikkelen van het opmerken⁷ en geraakt worden, van het *maken van onderscheidingen die ertoe doen* en daarmee van dingen die ertoe doen. Zoals Isabelle Stengers ons in herinnering brengt, kan '*sapere aude*', het befaamde motto van de Verlichting, dat Kant vertaalde als 'durf je eigen verstand te gebruiken', beter uit het Latijn worden vertaald als 'durf te (be)proeven, durf je eigen kennis op de proef te stellen'.⁸

Om de rol van de vormen van omgaan en van het werk te verduidelijken, kunnen we het voorbeeld nemen van het verschil tussen het lezen van een roman en het bestuderen ervan.⁹ Het lezen van een roman impliceert een soort absorptie, een soort 'meegenomen worden' door het verhaal, een erin opgaan. Het bestuderen van een roman vereist daarentegen een verplaatsing of vertaling in verschillende media¹⁰ (aantekeningen maken, citaten kopiëren, mondeling commentaar geven, schetsen...), die het ons mogelijk maakt ook afstand te nemen (een stap terug te zetten) zodat we onze verhouding opnieuw kunnen overdenken en een nieuwe verhouding

voor mij het moeilijkste. Ik prefereerde alles op te stapelen in mijn hoofd.

Ik ga er ook op letten om beter op te letten. Ik geleerd dat waarnemen meer is dan alleen maar kijken. Een laatste punt dat ik mezelf zou willen meegeven, is om niet te veel na te denken, meest-

'courage') to resist being glued to or into it.⁴ The site can be called a laboratory or studio in the original sense of the word 'laboratory'. According to the Larousse dictionary, the term laboratory – from the Latin 'laborare' meaning 'to labour' or 'to work' – was originally used to refer to the place where pharmacists *composed new compounds* to produce new effects, but it could also mean a place to study (a studio). In the 18th century, it was still being used to refer to the workplace ('atelier de travail') or studio of sculptors and painters. Interestingly, the term 'atelier' was used to indicate both a place and a collective of people engaged in work. In this sense, the design studio can be conceived as a workplace and as a collective of students where something can emerge, where in a certain sense something new can be 'found' or can 'happen' that we cannot (yet) imagine or represent. We don't know what this will be or when it will appear. This 'something new' does not occur first in the individual minds – although this is where it

has to land and leave its mark – but in and through the arranged gathering itself, and initially in the hands, not in the minds.

The work in the studio is handwork, manual work implying rather manners than methods, rather gestures than mechanic actions.⁵ The work is about producing notes, visualizations, sketches, maps, drawings and models that constitute artifices to make us *go about, gather around*, discuss and have conversations about. These help to create a multi-dimensional and multi-sensorial in-between that gives things the power to make us think, the power to speak back – to contradict if you will. They can throw up divergent reasons, welcome and actually invite doubts and questions, interrupt intentions and create attention that enables us to listen to what the world has to tell us. It is here that processes of composition, problematization and attention mutually reinforce each other in the course of a collective adventure of study.⁶

The public design studio stages the work in the dark as an experimental encounter and experience. Experimental in the sense of putting to the test one's thoughts and understandings, but also one's sensing (seeing, hearing, etc.) in the risk of the encounter, of the exposure. Experience in the sense of 'tasting' and testing in order to develop the art of noticing⁷ and being affected, of *making distinctions that matter* and hence making things matter and making things that matter. As Stengers reminds us, the famous Latin motto of the Enlightenment formulated by Kant, '*sapere aude*' and translated by him as 'have the courage to use your own understanding' can be better translated from the Latin as 'have the courage to taste, to put your understanding to the test'.⁸

To clarify the role of the 'manners' and the work, let us take the example of the difference between reading a novel and studying it.⁹ Reading a novel implies a kind of absorption, a kind of being 'taken away' by

the narrative, being within – or lost within – the novel. Studying a novel requires a mediatic displacement¹⁰ or translation (writing notes, copying quotes, making oral comments, ...) that create distance (allow us to take a step back) so that we can re-consider our relations and establish a new relationship (becoming attentive). This distance is not that of an indifferent observer, but what Barthes calls an 'amorous distance'.¹¹

Moreover, for something to become an object of thought, a kind of de-automation is needed. To return to the example of the novel, one could say that reading a novel is a kind of automatism. Of course, ideas can come to mind whilst reading, but it is only when these ideas actually start to *interrupt* the flow of reading that a study path opens up and study begins. Studying is about resisting the temptation to lose oneself in the novel and become absorbed either by the reading (or by, for example, observations of a social or physical world). This counter-movement facilitates something

kunnen aangaan. Die afstand is daarbij niet die van een onverschillige waarnemer, maar is wat Barthes een 'amoureuze afstand' noemt.¹¹

Wil iets uitgroeien tot een object van het denken, dan is hiervoor bovendien een soort van de-automatisering nodig. Grijpen we terug naar het voorbeeld van de roman, dan kunnen we stellen dat het lezen ervan in zekere zin een automatisme is. Tijdens het lezen kunnen uiteraard allerlei ideeën opborrelen, maar het is pas wanneer die ideeën het leesproces gaan *onderbreken* dat er een opening ontstaat voor een studie-pad, dat er sprake is van een beginnende studie. Studeren is trachten zich niet volledig te verliezen in de roman en niet te worden meegevoerd door het lezen (of, bijvoorbeeld, door het observeren van een maatschappelijke of fysieke wereld). Wat die tegenbeweging mogelijk maakt, is wat men de 'tegenwoordigheid van geest' zou kunnen noemen, een toestand waarbij iets zich kan 'aandienen' en zich kan 'objectiveren'. Niet in de zin van een 'kenobject' worden, want de studie komt vóór de kennis, maar

wel in de zin dat het zich om zo te zeggen kan verzetten of bezwaar aantekenen (het Engelse 'to object') tegen vanzelfsprekende manieren van spreken over dat iets, van het te bekijken en te begrijpen. Het vraagt onze aandacht, laat ons opnieuw kijken en nadenken en verzet zich er ook tegen om eenvoudigweg te worden gezien als een 'probleem' dat moet worden opgelost of een hulpbron die moet worden geëxploiteerd.

De pedagogische vorm van de studio als een werkplaats (als een milieu dat ook zelf gemaakt wordt en niet natuurlijk is), belichaamt de inspanning en de discipline die nodig zijn om tot een tegenwoordigheid van geest te komen. Ze materialiseert de inspanning en discipline die nodig zijn om weerstand te kunnen bieden aan de krachten van automatisering in het spreken, kijken, luisteren en voelen, om weerstand te kunnen bieden aan het meegenomen of vervoerd worden dat ons in zekere zin afwezig maakt, onaandachtig. De studio biedt hindernissen en beperkingen en ze nodigt uit tot oefeningen waardoor men weliswaar automatisen (vaardigheden)

al leer je het best door het gewoon te doen.

that could be referred to as a 'presence of mind', a state in which something can 'pre-sent' itself and start objectifying (in the sense of starting to object to or against ...). Not in the sense of becoming an object of knowledge – this kind of study comes *before* knowing – but in the sense that it starts to object to taken for granted ways of speaking, looking and understanding. It calls our attention, makes us look and think again and thereby resists being seen simply as a 'problem' to be solved or a resource to be exploited.

The pedagogic form of the studio as a workplace, as an artificial milieu, embodies the effort and the discipline needed to achieve the presence of mind (attentive consideration) that allows one to resist the forces of automation in speaking, looking, listening, feeling, and to resist the forces of captivation and absorption that take one away (make one absent). It provides obstacles and limitations, invites one into exercises through which one does indeed obtain

Terugkijkend naar dit project is er wel spijt van de onderschatting over

automatisms (skills), but in such a way that one is also enabled to de-automatise them, to obtain a certain freedom of practice. It implies an excision, a cutting out of a part or partition of the world, offering it as a kind of 'tableau' in the sense of being put on the 'table'. It also entails a certain 'enclosure', not to contain, but rather to support the exposure, devotion and application to something, i.e. the *studiositas* as a silencing of oneself in order to pay attention to what the world has to tell us.¹² Moreover, it is important to emphasize the force and energy that it provides as a collective, bodily gathering (with the texture of the sound, the mass of other bodies, the smells, murmur, the rustle of the cloths, etc.). This helps achieve a displacement, a 'leaving the home' (and the family/familiar) to become students. It makes it more difficult to 'install' oneself comfortably, to appropriate the space and make it one's home. It also helps release prior knowledge, questions and comments from their weight as

verwerft, maar op zo'n manier dat men tevens in staat wordt gesteld ze te de-automatiseren, om zo een zekere vrijheid van uitoefening te verwerven. Ze impliceert een uitsnijding van een deel van de wereld, dat wordt aangeboden als een soort 'tableau' in de zin dat het op 'tafel' wordt gelegd. En ze houdt bovendien een zekere afsluiting en begrenzing in, niet om de confrontatie, toewijding en inzet voor iets aan banden te leggen, maar precies om ze te ondersteunen. Met andere woorden: om bij te dragen tot de *studiositas*, de gesteldheid waarin we onszelf tot zwijgen brengen om aandacht te kunnen hebben voor wat de wereld ons te vertellen heeft.¹² Daarbij is het ook belangrijk de kracht en energie te benadrukken die studeren als een collectieve, lichamelijke samenkomst (met de textuur van het geluid, de massa van andere lichamen, de geuren, het gemompel, het geritsel van de kledij, enz.) biedt. Dat helpt om 'onze thuis' (en het ons vertrouwde, het gekende en bekende) te verlaten en zo studenten te worden, ons bloot te stellen. Het maakt het moeilijker om zich comfortabel te 'nestelen', zich de

opdracht.

pure statement/information and transform them into speech-acts – something that is *actually* said by somebody.¹³

The site stages a work in the dark that opens a path. But the path of studying is not straight and not 'produced' out of a view of the end (arrival); it has no defined destination but evolves while walking. Students' activities are mostly a response to the chosen path as it unfolds.¹⁴ The direction is thus not provided in advance, and is created not by intention but by attention. In studying there is no best route. The student must be attentive to the path that invites him or her to explore multiple possibilities. The walking on the path, then, does not 'produce' knowledge or skills, but rather is an all-encompassing experience and encounter. Hence, what it makes sense for a student to do (reading a book, watching a movie, etc.) is not determined in advance, but rather is something that makes sense in the moment, something calls the student's attention.

De karakteristieke elementen van de toegewezen ruimte komen flets tot uiting, dat ligt grotendeels aan de abominabele

ruimte toe te eïgenen en er zijn thuis van te maken. Het helpt ook de kennis, vragen en opmerkingen te bevrijden van hun gewicht als louter informatie en statement en ze te vertalen in uitingen, in wat *daadwerkelijk* door anderen wordt gezegd, en daarmee een andere kracht kan krijgen.¹³

De plek ensceneert een werken in het duister dat een pad baant. Maar het pad van het studeren is niet recht en ontstaat niet vanuit een zicht op het einde (op de uit- of aankomst). Het heeft geen vastgelegde bestemming, maar evolueert al gaande. De activiteiten van studenten zijn vaak een antwoord op wat zich aandient op het ingeslagen pad terwijl het zich ontvouwt.¹⁴ De richting is dus niet op voorhand bepaald, en wordt niet gecreëerd door intentie maar door aandacht (door attentie). Bij deze vorm van studeren is er geen al uitgezette beste route. Studenten moeten daarentegen aandacht hebben voor het pad dat hen uitnodigt om meerdere mogelijkheden te verkennen. Het bewandelen van het pad 'produceert' dan ook niet simpelweg kennis

Attention is therefore a key element for understanding direction in study paths. Study paths interweave with (and call for knowledge about) paths already taken. They require *work* to join (knot) together students with objects and practices, and to intervene in a field of forces. Study paths reveal and disclose something *over* (and 'with') time, they will only exist in the future as ways, as pathways through the dark.

of vaardigheden, maar is veeleer een allesomvattende ervaring en ontmoeting. En wat studenten zinvol vinden om te doen (een boek lezen, een film kijken,...), ligt niet op voorhand vast, maar wordt zinvol op het moment dat iets hun aandacht trekt of vraagt. Aandacht is dan ook het sleutelelement om de richting van studiepaden te begrijpen. Studiepaden verweven zich overigens met (en vragen om kennis over) de reeds eerder begane wegen. Ze vergen *werk* om studenten te verbinden (te verknoepen) met objecten en praktijken, en om in te grijpen in een krachtenveld. Studiepaden reveleren en ontsluiten iets *gaandeweg en mettertijd*; ze zullen alleen in de toekomst bestaan als wegen, als wegen door het duister.

verhoudingen. Een voorbeeld is het dak... een gevolg van het ongecontroleerde variëren. De typerende elementen hadden dus genuanceerder moeten worden toegepast.

Zelf houd ik me ook enorm vast aan 'form follows function' dus was het moeilijker om uit dat idee te

1 Tim Ingold, *The Life of Lines* (New York: Routledge, 2015).

2 Hans-Jörg Rheinberger, "Man weiss nicht genau, was man nicht weiss. Über die Kunst, das Unbekannte zu erforschen," *Neue Zürcher Zeitung*, May 5, 2007.

3 Tim Ingold, *Making, Anthropology, Archeology, Art and Architecture* (New York: Routledge, 2013).

4 Roland Barthes, "En sortant du cinéma," in *Le bruissement de la langue. Essais critiques IV* (Paris: Éditions du Seuil, 1975/1984), 407-412.

5 Jorge Larrosa, "Manos que no siempre son felices," in *Elogio del profesor*, ed. Jorge Larrosa (Buenos Aires: Mino y Davila, 2020), 146-156.

6 Hans Schildermans, Maarten Simons and Jan Masschelein, "The adventure of study: Thinking with artifices in a Palestinian experimental university," *Ethics and Education* 14, no. 2 (2019): 184-197.

7 Anna Tsing, *The Mushroom at the End of the World. On the Possibility of Life in Capitalist Ruins* (Princeton/Oxford: Princeton University Press, 2015).

8 Isabelle Stengers, *Civiliser la modernité? Whitehead et les ruminations du sens commun* (Dijon: Presses du réel, 2017).

9 Dit is gebaseerd op: Jan Masschelein and Maarten Simons, "Re-discovering the university," *Philosophy and Theory in Higher Education* (in press, 2021).

10 Lavinia Marin, *On the possibility of a digital university* (Cham: Springer, 2021).

11 Roland Barthes, *En Sortant* (see note 4).

12 Jan Masschelein, "Turning a city into a milieu of study: University pedagogy as 'frontline'," *Educational Theor* 69, no.2 (2019): 185-203.

13 Roland Barthes, "Au séminaire," in *Le bruissement de la langue* (see note 4), 393-404.

14 Jairo Jimenez, "Roads and paths," in *Sketching a place for education in times of learning*, ed. Laboratory for Education and Society (Cham: Springer, 2018), 28-32.

1 Tim Ingold, *The Life of Lines* (New York: Routledge, 2015).

2 Hans-Jörg Rheinberger, "Man weiss nicht genau, was man nicht weiss. Über die Kunst, das Unbekannte zu erforschen," *Neue Zürcher Zeitung*, May 5, 2007.

3 Tim Ingold, *Making, Anthropology, Archeology, Art and Architecture* (New York: Routledge, 2013).

4 Roland Barthes, "En sortant du cinéma," in *Le bruissement de la langue. Essais critiques IV* (Paris: Éditions du Seuil, 1975/1984), 407-412.

5 Jorge Larrosa, "Manos que no siempre son felices," in *Elogio del profesor*, ed. Jorge Larrosa (Buenos Aires: Mino y Davila, 2020), 146-156.

6 Hans Schildermans, Maarten Simons and Jan Masschelein, "The adventure of study: Thinking with artifices in a Palestinian experimental university," *Ethics and Education* 14, no. 2 (2019): 184-197.

7 Anna Tsing, *The Mushroom at the End of the World. On the Possibility of Life in Capitalist Ruins* (Princeton/Oxford: Princeton University Press, 2015).

8 Isabelle Stengers, *Civiliser la modernité? Whitehead et les ruminations du sens commun* (Dijon: Presses du réel, 2017).

9 This is based on: Jan Masschelein and Maarten Simons, "Re-discovering the university," *Philosophy and Theory in Higher Education* (in press, 2021).

10 Lavinia Marin, *On the possibility of a digital university* (Cham: Springer, 2021).

11 Roland Barthes, *En Sortant* (see note 4).

12 Jan Masschelein, "Turning a city into a milieu of study: University pedagogy as 'frontline'," *Educational Theor* 69, no.2 (2019): 185-203.

13 Roland Barthes, "Au séminaire," in *Le bruissement de la langue* (see note 4), 393-404.

14 Jairo Jimenez, "Roads and paths," in *Sketching a place for education in times of learning*, ed. Laboratory for Education and Society (Cham: Springer, 2018), 28-32.

stappen en een ontwerp te maken zonder functie.

Progress with the assignment was laborious, but it was definitely a good learning experience. My initial idea was not sufficiently well thought out. It seemed good in my head, but the implementation did not have the desired effect. After many failures, I am happy with the way the model turned out. It's a shame I had to go back to square one three times before I understood the assignment.

Finding out exactly what was expected and how to communicate your idea as powerfully as possible was an enormous challenge. For me, the hardest part was getting my thoughts down on paper. I preferred to stack everything up in my head. I am also going to pay more attention. I have learned that there is more to observation than simply looking. A final note to myself is not to overthink things, you usually learn best by just doing it. Looking back on this project, I do regret underestimating this assignment.

The characteristic elements of the assigned space are flabbily expressed, largely due to the abominable proportions. One example is the roof - consequence of the uncontrolled variations. The characteristic elements should therefore have been applied in a more nuanced way.

I personally am a great believer in 'form follows function', so it was more difficult to step away from that idea and create a design without function.